

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ในคำสอนของขงจื๊อ

ผู้เขียน

นางสาวอนุพันธ์ สุทธยากร

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. วิโรจน์ อินทนนท์

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร. สมหวัง แก้วสุฟอง

กรรมการ

อาจารย์ Dr. Christopher A. Fisher

กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ในคำสอนของขงจื๊อ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมาย ลักษณะ ประเภท และคุณค่าของความสัมพันธ์ในคำสอนของขงจื๊อ โดยศึกษาจากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำสอนของขงจื๊อ

ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ในคำสอนของขงจื๊อ ที่จัดเป็นระเบียบของความสัมพันธ์ทางสังคม 5 คู่ นั้น มีความหมายโดยนัยที่สำคัญ คือ วิถีแห่งธรรมชาติที่เป็นการกระทำตามหน้าที่และเป็นสิ่งเดียวกับธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์สามารถปลื้มปิติในธรรมชาตินี้ได้เรียกว่ามีคุณธรรม ซึ่งเป็นตัวเชื่อมโยงให้ความสัมพันธ์ราบรื่น เกิดความสงบ ความปลื้มปิติเกิดจากความศรัทธาในตัวอย่างที่ดีของบรรพบุรุษและผู้นำ ลักษณะสำคัญของความสัมพันธ์คือ ลักษณะที่เป็นคุณสมบัติภายในของปัจเจกทั้งในฐานะผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ที่สอดคล้องกันระหว่างการขัดเกลากับการควบคุมตนเองให้เป็นผู้มีคุณธรรมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพภายนอก ที่เป็นจุดมุ่งหมายของชุมชนหรือสังคมและมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่สันติสุขร่วมกัน ประเภทของความสัมพันธ์อยู่ในรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเองและต่อผู้อื่น ตามความเหมาะสมกับสถานะและบทบาท ภายในขอบเขตของหลักจริยธรรมตามจารีตจัดเป็น 2 ประเภทได้แก่ 1). ความสัมพันธ์แนวดิ่ง ที่แบ่งช่วงชั้นสูง-ต่ำ และ ลำดับอาวุโสก่อน-หลังเชื่อมโยงกันด้วยความจงรักภักดีและอำนาจของบารมี คือ สัมพันธภาพระหว่าง บิดา-มารดา กับบุตร ผูกพันกันด้วยความเคารพรักและกตัญญู ระหว่างพี่หรือผู้อาวุโสสูงกว่ากับน้องหรือผู้อาวุโสต่ำกว่า

ผูกพันกันด้วยความเคารพนับถือ ระหว่างผู้ปกครองกับประชาชนผูกพันกันด้วยการเคารพและเชื่อฟัง
 2). ความสัมพันธ์แนวราบที่เสมอกัน เชื่อมโยงกันด้วยความไว้วางใจ คือ สัมพันธภาพระหว่างสามีกับ
 ภรรยาผูกพันกันด้วยความซื่อสัตย์ ระหว่างเพื่อนกับเพื่อนผูกพันกันด้วยความจริงใจ นอกจากนี้
 การปฏิบัติหน้าที่ต่อกันจัดอยู่ในประเภทมุ่งผลตอบแทนซึ่งกันและกันแบบสมดุลทั้งด้านกาย จิต และ
 สังคม ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างบิดา-มารดากับบุตรเป็นแบบไม่มุ่งผลตอบแทน

คุณค่าของความสัมพันธ์อยู่ที่ การปลูกฝังวินัยและคุณธรรมของปัจเจกชนให้เป็นผู้ตระหนัก
 ในการกระทำหน้าที่ที่มีต่อตนเอง และ ผู้อื่นในสังคม ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักจริยธรรม

ปัจจุบันความสัมพันธ์ในสังคมแปรปรวน และผูกพันกันด้วยวัตถุ จนเป็นสาเหตุของ
 ปัญหาสังคม การนำคุณค่าของความสัมพันธ์ทางสังคมในคำสอนของขงจื๊อมาประยุกต์ใช้เพื่อให้
 สมานฉันท์ ในสังคมเกิดการยอมรับและกระทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับบทบาท โดยเริ่มที่
 ภายในครอบครัว จะมีส่วนช่วยลดปัญหาสังคม ที่เกิดจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัวบกพร่องได้
 เพราะความเข้าใจและยอมรับในธรรมชาติของความสัมพันธ์นี้ได้ ย่อมไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน
 แต่จะเกิดประโยชน์ต่อความเป็นเอกภาพของสังคม และยังเอื้อต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ การเมือง
 ศาสนา และวัฒนธรรมอีกด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved